

1768, 15.
No. 75.

SPECIMEN
CONTINENS

CAPVT IVRIS CONTROVERSVM

DE

GENVINO ACTIONVM
IN BONAE FIDEI

ET

STRICTI IVRIS DIVISIONIS FVNDAMENTO

QVOD

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

PRAESIDE

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR. IVR. NAT. ET GENT. PVBLIC. ORDIN.

ET SOCIETAT. LITER. DVISBVRG.

SOCIO

DIE XXI. MAII ANNO CIOIOCCCLXVIII.

IN AVDITORIO PETRINO

PVBLICE DEFENDET

AVTOR ET RESPONDENS

LVDOLPHVS CHRISTIANVS CONRADVS

HASSE

GOSLARIENS.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

282

SPECIMEN
CONTINENS

CAPUT IVRIS CONTROVERSVM

GENVINO ACTIONVM

IN BONAE FIDEI

ET

STRICTIVRIS DIVISIONIS FVNDAMENTO

QVOD

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

P R A E S I D E N S

D. CHRISTIANO HENR. BREVNING

PROFESSOR IVR. NAT. ET GEN. PVBLIC. ORDIN.

ET SOCIETAT. IURIS DIVISIONIS

DIE XXI. MAII ANNO MDCCCLXXVIII.

IN AVDITORIO PETRINO

PVBLICE DEFENDET

AVTOR ET RESPONDENS

LVDOLPHVS CHRISTIANVS CONRADVS

HASSE

GOETTLINGENSIS

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEIMIA.

V I R O
M A G N I F I C O,
ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO,
AMPLISSIMO
IOHANNI GOTTLIB
BOEHMIO

SERENISS. ELECT. SAX. CONSILIARIO AVLICO
EIVSDEMQUE HISTORIOGRAPHO ET PROF. PVBL. ORD.
HISTOR. FACVLTATIS PHILOSOPHICAE ASSESSORI
E T
H. T. RECTORI ACADEMIAE MAGNIFICO
CAET.

NEC NON

V I R O
M A G N I F I C O,
EXCELLENTISSIMO AMPLISSIMO
CAROLO GVNTHERO
LVDOVICI

ORGANI ARISTOTELICI PROF. PVBL. ORD.
FACVLT. PHILOSOPHICAE ASSESSORI,
ACADEMIAE ARCHIVARIO
CAET.

V I R O

P A T R O N I S

ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO
S V I S
AMPLISSIMO

OMNI HONORIS CVLTV AETATEM
DEVENERANDIS

B O H E M I O

SERENISS. ELECT. SAX. CONSILIARIO AVLICO
EIVSDEMQUE HISTORIOGRAPHO ET PROF. PUBL. ORD.
HISTOR. FACULTATIS PHILOSOPHICAE ASSESSORI

H. T. RECTORI ACADEMIAE MAGNIFICAE

D. D. D.

NEC NON

V I R O

M A G N I F I C O

EXCELLENTISSIMO AMPLISSIMO

C A R O L O G V N T H E R O

L V D O L P H I

LVDOLPHVS CHRISTIANVS CONRADVS HASSE
GOSLARIENS.

ORGANI ARISTOTELICI PROF. PUBL. ORD.
FACULT. PHILOSOPHICAE ASSESSORI
ACADEMIAE ARCHIVARIO

C A T.

*V*ile, quod *VOBIS* voueo, *PATRONI*,
Gratiae pignus, graue quod nitore
Nominis *VESTR* Inieo micantis
Omne per aeuum,

*Deb*iti ponit monumenta, qualem
*Dir*uat nunquam boreas! amoris,
Qui DECVS VESTRVM patitur nec vlla
Luce fileri.

Mitis accessus pateat libello

Non licet cedro fuerit notatus,

Nec sibi fuco Tirii coruscet

Splendidus ostri

Subtrahat VESTRUM, Philyrae, nitet quo,

Sera nox LVMEN! Sine nube longa

Saecla VOS praestent columes, ab omni

Parte beatos!

DE
GENVINO ACTIONVM
IN BONAE FIDEI
ET STRICTI IURIS DIVISIONIS
FVNDAMENTO

Instituti vario.

Publicam vitae ac temporis, quod in illustri
Philyraea transegi, rationem reddituro,
hanc potissimum iuris latii, quae de actio-
nibus bonae fidei et stricti iuris agit, enodandi materiam
quod mihi sepofuerim, veniam denegaturum haud quem-
quam

quam existimo, non ignarum, celeberrimos Ictos, qui alias iuris Romani partes intellectu difficiliores illustrarunt, hanc enucleandam omisisse, ab aliis vero, qui a praeiudiciis forte non alieni fuerunt obfuscatam, spissisque obfusam tenebris, egere quadam enucleatione. Quam cum in me susceperim, voluntas magis, quam facultas respiciatur, opto, effecta an nisibus responderint, optimo cuique diiudicanda relicturus.

§. I.

Actio de iure Romano non aliter definiiri potest quam per formulam sollemnem, qua partes litigantes coram Praetoris tribunali ad ius suum consequendum inter se disceptabant. Hinc promiscue actio, formula et vice versa usurpatur. Et PAVLVS in L. 42. ff. de Furt. *non vulgarem formulam* in dominum ex cuius voluntate nauem seruus non exercuisset, intuitu eius, quod periisset, dandam censet. Actionem legis AQUILIAE PLIN. libr. IX. 59. Histor. Nat. damni dati formulam appellat. CICER. libr. III. de Offic. cap. 14. *Collega*, inquit, *Aquilius nondum formulas de dolo malo protulerat*, h. e. de dolo malo actionem. Finis, quem actione instituta intendimus, est, vt, quod nobis competit, ius consequamur. Ius, quatenus actionis causa efficiens consideratur, est facultas nobis competens vel in rem, vel in personam ad dandum aliquid praestandumue obligatam.

Haec

Haec actionum in praeiudiciales, reales et personales diuisionis origo. Porro cum quaelibet actio lege suffulta et iuris dispositione quadam constituta esse debeat, ius vero vel ciuile, vel honorarium sit, inde altera in ciuiles et praetorias actionum distributio, et denique ex natura negotii, reus si arbitrio iudicis rem petitori restitui iubentis non paruerat, in aliquod maius condemnaretur arg. §. 31. Inst. vid. HVBER. h. t. mox libera ex aequo et bono iudicandi potestas iudici permitteretur §. 3. I. de Aet. mox vero nihil aetori, nisi quod expresse lingua nuncupatum scriptumue erat, adiudicari posset, in arbitrarias, bonae fidei, et stricti iuris actiones dispesci, in intellectu haud est difficile. Et huius vltimae diuisionis fundamentum expositurus, ne iudicium Sexti Caccilii, qui interrogatus a Fauorino de obscuritate LL. XII. tab. causam vetustati, verba moresque oblitteranti, adsignabat, non vereor meo me oporteat comprobare suffragio, monumentis quibusdam, quibus res illustrari poterit, adhuc exstantibus.

§. II.

Innumerabiles fere circa hanc materiam existunt ICtorum controuerfiae. Nonnullas et quidem fama illustriorum adducere iuuat. Alii nimirum, Imperatorem omnia b. f. iudicia in §. 28. I. de Aet. enumerasse, nullasque alias, nisi quae vtilis et contrariae, adeoque sub nomine directarum continerentur, bonae fidei actiones dari existimant. Princeps huius sententiae HVBERVVS in

B

Prael.

Prael. ad Tit. Inst. de Act. Subscribunt HARPRECHT,
 RITTERSHYSIVS ad Inst. BACHOV. de Act. diff. VI.
 thef. 3. Sed quod pace horum illustrium virorum dixe-
 rim, speciosa quidem, sed minus solida eorum oratio vi-
 detur. Nam quamvis Imperator *ὀφιστως* dixisse videatur:
bonae fidei sunt haec: exinde ad absolutam omnium b. f.
 actionum relationem inferri posse, non putarem, eam prae-
 cipue ob rationem, quia IVSTINIANVS saepenumero
ὀφιστως pronunciauit, nec tamen per eiusmodi phrasin
 omnes omnino, sed tantum potiores generis species enu-
 merare voluit. Adferri probandi causa vnum, caeteris
 ommissis, adducam exemplum. In princ. Inst. de seruit.
 praest. rust. eodem modo dixit Imperator: *Rusticorum*
praediorum iura sunt haec iter, actus, via, aquaeductus.
 Quis vero assereret, has tantum, nec alias dari seruitutes
 rusticas? Alii largiores; quae implicite, quae explicite
 sub enumeratis in cit. §. 28. laterent, etiam bonae fidei
 actiones esse, dictitantes, in devia veluti flectunt. Quae
 enim implicite, quae explicite ibidem contineantur acris
 inter eos coorta lis est, quam, absque omni disceptan-
 tium principio, componere operae pretium haud esse
 videtur.

§. III.

Eorum autem sane spinosior est opinio, qui vtrius-
 que actionis cognoscendae principium in bilaterali et vni-
 laterali obligationum vinculo positum esse contendunt.
 Sed minus firmum eorum principium esse videtur. Et-
 enim

enim conditiones ex vni laterali cooriuntur obligatione, et tamen bonae fidei esse dicuntur. Per conditiones non intelligo genus actionum personalium, sed eas duntaxat personalium species, quibus specialiter praedicatum generis tribuitur. Principium, quo illae nituntur, est aequitas naturalis: *Neminem debere locupletari per iniuriam cum damno alterius*, L. 32. ff. de reb. cred. Quarum quaecumque adspicias; vinculum animaduertes tantum unilaterale. Ille qui accepit, causa finali non secuta, vel indebitè aut ob turpem causam accepit, ad restitutionem ex aequitate naturali per legem agnita obligatur. Cum autem conditiones bonae fidei iudicia esse, nemo in dubium vocet, nec possit, siquidem iuris gentium esse dicuntur, L. 25. D. rer. amot. et ex aequo et bono descendere L. 14. D. de cond. ind. vinculo bilaterali haud fundari posse diuisionis fundamentum, palam est.

§. IIII.

Quandoquidem vero neque ius naturale, neque gentium, quippe quod a sapientissimo legislatore inter omnes homines constitutum, eiusmodi plane ignorat subtilitates, huius diuisionis rationem in se continere posse, satis perspicuum est, eam in sola Romanorum Politia exquirendam esse, qui dubitet, neminem esse existimo. Quem enim fugit, Romanos eorumque fora mere fuisse formularia? Non solum in foro tantum formularum sed

et extra iudicium frequens erat usus. In quibus, cum
 omnis obligationis virtus ex solemnibus gigneretur carmine,
 L. 8. §. 3. ff. de accept. L. 1. §. 1. ff. de pact. L. 2. ff. de
 nou. tantum aberat, vt illud, quod ex bono et aequo
 descendere videretur, vt potius carmen illud solemne
 vnicum Romani respicerent.

§. V.

Neque tamen in omnibus negotiis solemnitas for-
 mularia ad effectum obligationis requirebatur, sed illae
 tantum conventionum species, quae Politiae Romanae
 formam suam peculiarem atque indolem debebant, so-
 lemni ratione celebrari mos erat. Quae et idcirco ci-
 uilium nomine veniunt. His opponuntur eiusmodi
 obligationum contrahendarum modi, qui sedem in iure
 naturali habent, adeoque apud omnes obtinent gentes,
 naturalem habere praestationem L. 8. ff. de cap. min.
 et ex bona fide descendere dicuntur, L. 57. ff. §. 3. de
 contr. emt. Hae absque omni formularum solemnitate
 absoluebantur.

§. VI.

Non omnibus conventionum speciebus, sed tan-
 tum iis, quae vel a solo iure Romano suam acceperant
 substantiam, vel per se, vt pacta nuda, non subsistebant,
 for-

formularia opus fuisse solemnitate, quam supra dixi.
 Earum nunc, quae olim verbis solemnibus celebrari
 solebant, praecipuas tradam. **CAIVS** in *Fragm.* libr. II.
 tit. 9. §. 3. mentionem facit stipulationis, sponsionis,
 dotis dictionis et iuris iurandi quod libertus patrono
 praestabat. **MODESTINVS** in *L. 52. ff. de obl. et act. de*
stipulatione ita loquitur: *verbis*, inquit, *obligamur cum*
praecedat interrogatio et sequitur, congrua responsio. Et
PAVLVS libr. II. sent. tit. 3. bene ait: *stipulatio est ver-*
borum conceptio, ad quam quis congrue interrogatus re-
spondet. **IUSTINIANVS** §. 1. de verb. obl. tradit
 verba solemnia, quae in stipulatione adhibebantur:
SPONDES? SPONDEO. PROMITTIS? PROMIT-
TO. FIDEPROMITTIS? FIDEPROMITTO. etc.
PLAVT. *Captiu. Act. IV. Sc. 2. v. 188.*

TER. Vnde id? **HE** a me meoque gnato

ER. **SPONDEN TV ISTVD? HE.** **SPONDEO.**

Dotis dicio quomodo celebrata fuerit, tradere voluisse
 videtur

TERENTIUS in *Andr. Act. V. Scen. IV.*

Dos Phamphile

Talenta quindecim. **P. A.** Accipio.

B 3

§. VII.

Sicuti verò aliorum negotiorum ciuiliū verba
 solemnna causa erant, ita aliorum obligationem scriptu-
 ra operabatur, et vt in stipulatione verba solemnna re-
 quirebantur, ita et in litterarum obligatione solemnna ne-
 cessario adesse debebat scriptura. Vulgaris enim scri-
 ptura probationis ergo cuiilibet accedere poterat con-
 uentioni, nec quicquam exinde negotiū natura alteratur.
 Quomodo vero conceptae fuerint eiusmodi cautiones,
 abunde docebit ea, quam in Aemiliū Papiniani Icti et
 Praefecti Praetor. auditorio lectam fuisse PAVLVS in
 L. 40. ff. de reb. cred. commemorat. Varias olim
 fuerunt litterarum obligationis species, quas recensere
 supersedeo, cum eas illustr. Dn. a LVDWIG in Diss.
 de nexu scripturae collectas eleganter explicauit. No-
 minum obligatio praecipua fuisse videtur. De qua CI-
 CERO libr. III. cap. 14. de offic. egregium profert exem-
 plum. Et haec potissimum in nouatione obligationis
 adhibebatur, quod ex CICER. loc. cit. satis patet, et
 haec ratio fuisse videtur, quod THEOPHILVS in pa-
 raphrasi graec. Inst. libr. III. tit. 23. nominum obligatio-
 num definiuerit quod sit τὸ παλαιὸν χρέος εἰς καιρὸν δά-
 νειον μετασχηματιζόμενον ἔηματι καὶ γράμματι τυπικῶ,
 paulo post illustrat exemplo: Τὸς ἑκατὸν χρουσίους,
 οὓς ἔμοι ἐξ αἰτίας μισθώσεως χρεωθεῖς, σὺ ἐν συνθήμῃς καὶ
 ὁμολογίας δώσεις τῶν οἰκείων γραμμάτων. Vid. Summe

Ven. D. ERNESTI Clau. Cic. sub voc. Nomin,
 Quandoquidem igitur duos solemnes olim contrahendae
 obligationis praecipuos modos existisse, enictum est, facile
 intelligitur, vnde POMPONIVS in L. 1. D. de ann. leg.
petere ex stipulatu aut ex nomine facto dicere potuerit.

§. VIII.

Cum vero alia negotia ex iure naturali apud Ro-
 manos recepta naturales praestationes habentia ex bona
 fide descendere dicta fuisset, iam supra demonstratum
 sit, alia vero a iure Romano peculialiter inuenta solemniti-
 tate quadam civili absoluerentur, horumque verba so-
 lemnia vel ceremoniae obligationis adstringendae causa
 fuissent, haud sane obscurum esse videtur, cur illa bonae fidei,
 haec stricti iuris negotia fuerint appellata, in illis officium
 iudicis latius patuerit, in his vero, quia obligatio non
 ex aequitate naturali, sed immediate ex verbis solemnibus
 coorta, nihil praeter id, quod lingua nuncupatum
 aut scriptura expressum erat, iudex pedaneus adiudicare
 potuerit et aut condemnare reum, aut absolvere debue-
 rit. Et hanc utriusque iudicii differentiam bene nota-
 uit. CICERO pro Rosc. Com. cap. 4. *Ad iudicium,*
inquit, hoc modo venimus, ut aut totam litem obtineamus,
aut omittamus; ad arbitrium hoc modo adimus, ut neque
nihil, neque tantum, quantum postulauimus, consequamur.
 Eius rei ipsa verba formulae testimonio sunt.

Quid

Quid est in iudicio? directum asperum simplex: SI PA-
 RET HS 1000 *ad libellum sibi deberi, causam perdit,*
quid est in arbitrio? mite, moderatum. QUANTVM
 AEQVIVS ET MELIVS ID DARI. *Et sic facili*
 negotio generale aliquod principium, quod rationibus
 vtriusque iudicii commode internoscendis inferuire pos-
 set, ex iam dictis confici posse putarem, nimirum: Eas
 quarum causa efficiens ex principiis naturalibus, a Roma-
 nis aequae ac ceteris gentibus agnitis descenderit, bonae
 fidei; quae vero ex obligatione civili, verbis solemnibus
 ore prolatis, aut in scripturam redactis, vel alio civili actu
 solemniter conflatata gigneretur, stricti iuris fuisse actiones.

ULB Halle

3

005 880 491

VD18

1768, 15.
No. 75.

SPECIMEN

CONTINENS

CAPVT IVRIS CONTROVERSVM

DE

VINO ACTIONVM

IN BONAE FIDEI

ET

CTI IVRIS DIVISIONIS FVNDAMENTO

QVOD

STRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

PRAESIDE

CHRISTIANO HENR. BREVNING

SSOR. IVR. NAT. ET GENT. PVBLIC. ORDIN.

ET SOCIETAT. LITER. DVISVURG.

SOCIO

XXI. MAII ANNO CIOICCLXVIII.

IN AVDITORIO PETRINO

PVBLICE DEFENDET

AVTOR ET RESPONDENS

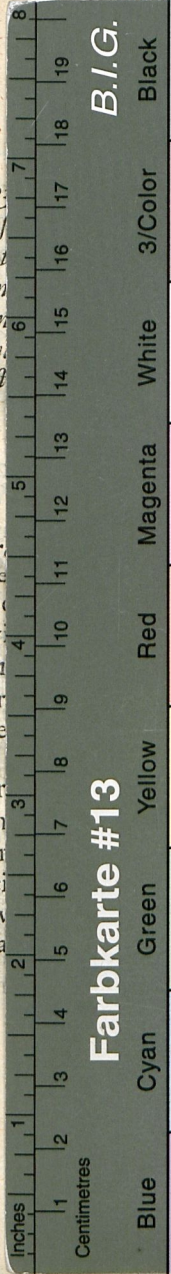
PHVS CHRISTIANVS CONRADVS

HASSE

GOSLARIENS.

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

B.I.G.

Farbkarte #13